

НАРОДНО УЧИЛИЩЕ

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ВЪСТНИКЪ

„НАРОДНО УЧИЛИЩЕ“ ще излиза за сега два пати въ мѣсець, на сѣко 1 и 15 число.

ЦѢНАТА на „Народно училище“ е за година седемъ лева, за шестъ мѣсеца четири лева, отдѣлний брой 30 ст.

ОБЯВЛЕНИЯ се печататъ по 20 стот. на рѣдъ.

ПИСМА, ръкописи, статии, пари и сичко се не-раща до редакцията, на в. „НАРОДНО УЧИЛИЩЕ“ въ гр. Силистра.

Неплатени писма се неприяематъ. Неупотрѣбени ръкописи се покръшаватъ, ако се придружени съ нужднитъ пощенски марки.

ПРОГРАММА НА „НАРОДНО УЧИЛИЩЕ“.

На мнозина отъ нашитъ народни учители и възпитатели е извѣстно, че народното образование е такъвъ неизчерпаемъ источникъ, изъ който изобилно черпятъ своитъ умственни и нравственни сили, и държавата и обществото. Въ него има сички-тъ необходими условия, за правилното политическо и общественно развитие.

Нѣма ползни преобразования, нѣма благодѣтеленъ законъ, който да прилъпне къмъ животътъ на единъ народъ и да преобърнатъ неговътъ характеръ, ако образованието не е отворило пжтъ къмъ сърдцето на народната масса. Нѣ подъ думата образование не трѣба да разбираме само да знае човекъ да чете и да пише; въ него се заключава и онжзи възпитателна сила, която спомага въ борбата мѣжду предразсѣдѣцитъ и заблужденията.

Мисльта за високото значение на народното образование и двоякийтъ характеръ като учебна и възпитателна сила, е ежществувала отдавно въ другитъ Европейски народи, нѣ въ насъ тя е йоще нова и може да се каже, че е въ периодътъ на развитието си. На много мѣста, и въ села, и въ градове обществото глѣда на народнитъ училища като на мѣсто, дѣто трѣба да се напълни главата на ученикътъ само съ сухи и голи знания, безъ да се обръща внимание на възпитателното имъ значение.

Нѣ учебно възпитателното значение на народното училище не е нѣщо постоянно и опредѣленно; то може, подъ едни и ежщи условия, ту да се подига и ту да отнадва. То е зависимо отъ окръжаващитъ го негови народни двигатели, — народнитъ

учители, училищнитъ настоятелства, инспекторитъ и др. отъ които най-много зависи да го съживятъ или да го оставятъ да си загине мѣжду животътъ и смъртъта.

Тѣхнийтъ задруженъ и единомисленъ трудъ; тѣхното присърдце къмъ ежщността на дѣлото, могатъ високо да подигнатъ народното училище и да го направятъ ежщо и мило за народътъ учрѣждение. „Съгласието и енергията къмъ сѣко дѣло еж половината отъ успѣхътъ, — а отъ него зависи бѣдущето на цѣль народъ“ — казалъ единъ ученъ.

Отъ друга стърна на единъ отъ най-близкитъ двигатели на народното училище, народнийтъ учителъ, положението е достигнало до minimum на своето значение; той е станалъ изолирована тваръ и отъ общество и правителство, отъ което мжчно се постига цѣльта и задачата за подиганне на народното училище, народното образование.

Ето тѣзи еж съображенията, които ни накараха и до колкото силитъ ни позволяватъ да се завземемъ съ издаването на единъ педагогически вѣстникъ подъ названиее „Народно училище“, на който цѣльта и задачата ще бѣдхтъ, да всѣва учебно-възпитателното значение на народното училище мѣжду народната масса, да подпомага народнитъ учители и възпитатели въ самообразованието и саморазвитието имъ да пази и защитява тѣхнитъ права и интереси, като се стареа да ги постави на височината, поне отъ части, на които се поставени народнитъ учители въ другитъ по-образовани народи.

„Народно училище“ ще излиза за сѣга само два пати въ мѣсець, на сѣко 1 и 15 числа, по слѣдующата:

ПРОГРАММА.

1 Законодателство по народните училища.

Въ този отдѣлъ ще влизатъ сичкитѣ закони, инструкции и др. за народните училища, които ся изработватъ отъ законодателното народно събрание и всичкитѣ програми, правилници, устави и др. Министерски распорѣждания по народнитѣ ни училища, които имѣтъ задължителна сила.

2. Педагогика и Дидактика.

Въ този отдѣлъ ще се помѣстватъ статии по домашното и общественото възпитание. Дидактически правила, Методи за преподаването на нѣкои прѣдмѣти въ първоначалното училище, като: Законъ Божий по картинки, Отечествовъѣдение Естествовъѣдение безъ учебници и др.

Къмъ този отдѣлъ ще са прибавятъ по нѣкога статии по възпитанието, по системата на Фребеля, подъ заглавие: *Дѣтинска Мъдростъ*.

3. История на народните училища.

Подъ това заглавие ще влизатъ статии съ историческо съдържание, които ще иматъ за цель да представятъ вървежътъ на учебното дѣло, както въ насъ, тъй и въ други по образованни държави.

4) Библиография.

Подъ това заглавие ще става прѣгледъ и оцѣнение на нѣкои новоиздадени книги, които иматъ каква-годъ свръзка съ народните училища. Особенно внимание ще са обръща на учебниците.

5) Смѣсени.

Въ този отдѣлъ ще влизатъ смѣсени нѣща: дописки по училищата, дѣтински игри, гимнастически упражнения, пѣсници на цифрени ноти и др.

Цѣната му е за година въ цѣла България 7 лева, а за 6 мѣсеци 4 лева. За въ странство се прилагатъ и пощенскитѣ разноси. Отдѣлний брой 30 ст. На гарантіранитѣ настоятели се прави отстъпъ по 10 %.

Обявления се печатѣтъ по 20 ст. на печатенъ рѣдъ първий пхтъ, а по 10 въ послѣдующитѣ.

Писма рѣкописи статии, пари и сичко се испраща до редакцията на „НАРОДНО УЧИЛИЩЕ“ въ гр. Силистра. Неплатени

писма се неприяематъ. Рѣкописи се повръщатъ, ако се придружени съ пощенскитѣ марки.

Като заявяваме на народнитѣ учители и възпитатели, че нѣма да остѣпваме отъ програмата си и че девизътъ на вѣстникътъ ни ще бѣде: правата и интереситѣ на народното училище и народний учитель, молимъ ги същевременно да ни подържатъ въ трудното предпріятие. Колонитѣ на „Народно Училище“ се отворени за съкого; съкой, който има на сърдцето си подобреніето на учебното дѣло у насъ, подъ което се разбира и подиганіето на народний учитель пакъ и може да понаписва нѣщо отъ общъ училищенъ интересъ, то нека непрекарва времето си на праздно и да ни снабдява съ материялъ, който съ благодарение ще печатаме, за да можемъ да слѣдимъ вървежътъ на народнитѣ училища, по сичкитѣ краища на България.

Съ почитание

Редакцията.

Законодателство, по Народнитѣ училища.

ПРОГРАММА

НА

прѣдмѣтитѣ въ първоначалнитѣ училища.

Изработена отъ Първий Учителский Съборъ въ София отъ 1—20 Августъ 1885 г. и утвърдена съ Приказъ отъ 7 Септем. подъ Н-о 186.

Отдѣление 1.

Законъ Божий. — Изучаваніе на изустъ молитвитѣ; „Во имя Отца,“ „Святий Боже“ и на Български „Огче Нашъ“.

При изучаваніе молитвата „Во имя Отца“, учительтъ научва дѣцата, какъ да ся кръстятъ.

Раскази за слѣдующитѣ Господни праздници: Рождество Христово, Кръщение Господне, Вѣрбница, Въскресение и Възнесение Христово.

Прѣподаванието става въ разговорна форма, нагледно по картини.

Българский языкъ. — Упражнение въ говореніе и наблюдение: нагледно запознавание съ прѣдметитѣ, които ученикътъ е видѣлъ, като: кжщата, покжщината, училището и нѣщата, които се намиратъ въ него, училищната работа, длѣжноститѣ на

ученика, неговото отнасяне. Облѣкло, храна, пиене, някои домашни животни и пр.

Цѣльта на тѣзи упражнения е: да разяснятъ на ученицитъ понятията, които тѣ сж придобили за прѣдмѣтитъ, да ги допълнятъ съ нови познания, да ги приучатъ на правилно изговаряне думитъ и съ това да способствуватъ за уметвенното имъ развитие.

Расказитъ въобще трѣбва да бждѣтъ нагласени спорѣдъ дѣтинското развитие, съ съдържание достъпно за тѣхъ, изложено кратко и ясно.

Четение и писание. а) Изучване буквитъ ржкописни и печатни по звучната метода, едновременно писанието съ четението;

б) задаване букви (звукове), отъ които да съставятъ ученицитъ слогове и думи;

в) съставяне думи отъ размѣсени слогове и букви;

г) прочитане и писание отдѣлни думи и кратки прѣдложения. Обяснение всичкитъ статийки, помѣстени въ букваря;

д) съставяне кратки прѣдложения отъ двѣ, три, четири и петъ думи, намиране прѣдметътъ отъ прѣдложението и що се говори за него;

е) постъпенно приучване дѣцата да исказватъ съ свои думи прочетеното;

ж) изучване на изусть съвѣсмъ кжси и понятни за дѣцата статии въ проза и стихотворения, помѣстени въ букваря;

з) раздѣление буквитъ на гласни и съгласни; произношението на ѣ, на з и ѝ въ срѣдата и въ края на думитъ

Съ изучване на матерний языкъ въ първо отдѣление, трѣбва да са постигне: 1) правилно и свободно четение и расказване на всички статийки, които се срѣщатъ въ букваря, разбиранieto на всѣка отдѣлна дума и прѣдложение; 2) отчетливо изговаряне на думитъ безъ испущание букви 3) писание и прѣписване думи и кратки прѣдложения безъ испущание букви, и 4) распознаване гласнитъ и съгласнитъ букви, спиране на прѣпинателнитъ знакове и съставяне кратки прѣдложения.

Чистописание. а) Писание основнитъ части на буквитъ съ показване, гдѣ трѣбва да са пишатъ тънко и дебело.

б) писание буквитъ, като се почне отъ най-лѣснитъ; писание на цифритъ.

При писанието учительтъ внимава да държатъ ученицитъ право телото си, както трѣбва писалката, плочата или книгата.

Забелѣжка — Първото полугодие пишатъ на плоча, а второто на книга съ моливъ,

Смѣтане. — Уметвенно и писменно смѣтане по четиритъ основни дѣйствия отъ едно до двадесетъ.

а) Употрѣбление на знаковетъ: + (и), — (безъ), × (по), : (знакъ за дѣлення) и = (равно) при рѣшаване писмени задавки съ цѣли числа.

б) Съ постъпенното научване числата, учителятъ запознава ученицитъ съ частитъ: $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$ — до $\frac{1}{10}$.

в) Изучване мѣркитъ: аршинъ, рубль, левъ, грошъ, петаче, десетаче, ока, година, мѣсець, недѣля, дюзина, въ кръгътъ начислата до 10.

г) Задавки, земени отъ практическия животъ.

Чѣртание. — Чѣртание по мръжа на плочата, точки, линии: права, отвѣсна, полегата и лежаща, успорѣдни и тѣхното съединение.

Изображение на най-прости, и употребителни прѣдмѣти, които учителятъ показва, какъ се чѣртаятъ.

Пѣкие. — Кратки пѣснички съ съдържание достъпно за дѣцата.

Гимнастика. — Тѣлесни упражнения състоящи въ игра, съ които се развиватъ тѣлеснитъ сили. Такива сж: лущение съ топка, скачане, тичане и пр.

Тия упражнения ставатъ подъ ржководството и надзорътъ на учителятъ.

ПЕДАГОГИКА И ДИДАКТИКА.

Методика за преподаване Зак. Бож. по картини въ изрвоначалното училище ¹⁾.

Общи положения.

Слѣдъ изучванието на първата училищна молитва ²⁾, паралелно съ другитъ прѣдмети, като преуговителното упражнение къмъ четението, нагледно обучение смѣтанieto и др. трѣба да върви и Зак. Божий.

Преподаванието на Законъ Божий най-

¹⁾ Извлечено отъ „Опитъ методическаго ржководства“ отъ Свѣц. В. Пѣвцева.

²⁾ За тѣзи молитва се гласи по нататѣкъ.

естественно е да са захваща отъ *библейските разкази*.

Причината е, че тѣзи разкази като се избиратъ съотечествено съ дѣтинската възраст и като се предадѣтъ просто безискусствено, повече ще заинтересуватъ дѣтцата, по лѣгко ги схващатъ, поздраво ги ги усвояватъ и по дълбоко дѣйствуватъ на тѣхното чувство, отъ колкото сухитъ и отвлѣченихъ църковни молитви, колкото щемъ просто и лѣсно да ги преподадемъ. Отъ друга старна, библийскитъ разкази не само че даватъ здравъ материалъ за по нататъшното изучаване на Св. История, нѣ служатъ и като основа за първитъ катихизически понятия и откриватъ смисълътъ на църковнитъ молитви.

Макаръ че дѣтца и да не могатъ да схванатъ цѣлихъ вървежъ на събитията изъ Св. История, учителятъ никога не трѣба да забравя, че тога, което имъ се преподава трѣба да бѣде *последователно*, а не разхвърлено; другояче направенитъ имъ представления и впечатления, които ставатъ отъ лицата на даденото събитие сѣкога ще бѣдѣтъ тѣмни и смотани.

Единъ отъ важнитъ спорни въпроси, които се поражда мѣжду по опитнитъ педагози, отъ дѣ трѣба да се захващатъ библийскитъ разкази; изъ историята на Вѣтхия Завѣтъ или изъ Новия. Повечето отъ тѣхъ утвърждаватъ, че трѣба да се захващатъ изъ историята на Г. Завѣтъ, защото тя е *началото на божественното откровение*; дадено е на чловѣцитъ въ дѣтинското имъ състояние: тя представлява основа на първоначалното запознаване съ религията и *тя е приготвление къмъ Евангелието*, въ което се таятъ дълбокитъ истинни на нашата християнска вѣра. Истинна е, че въ Вѣтхото завѣтната История има и такива събития, които немогѣтъ да се дадѣтъ на дѣтца, (като религиозно нравствени примѣри), нѣ такива събития могѣтъ съвсѣмъ да се оставятъ:

Както въ всякой учебенъ предметъ въ първоначалното училище, тѣй и законъ Божий си иска своята *нагледностъ* при преподаването. Самитъ библийски разкази самитъ събития, представляватъ способъ за нагледностъ, като даватъ представление на религиозни понятия и правила на дѣтцата

(Затова и трѣба отъ тѣхъ да се захваща преподаването на зак. Божий), нѣ тѣзи разкази получватъ йоще по голѣма нагледностъ, йоще повече се съживяватъ, ако се *видятъ по картинки*. Священно-Историческитъ картинки са едно отъ найъ важнитъ пособия при преподаването.

Дѣтцата обичатъ да се заглѣдватъ въ картинкитъ. Учителятъ като заинтересовано лице трѣба да се възползова отъ дѣтинската природа и съобразно съ нея да поведе преподаването. Картинката имъ превлича вниманието; тия ги интересувва и тѣ искатъ да знаятъ какво е на нѣя изобразено: полюбопитесвуватъ и найъ послѣ сами поискватъ разяснение, като слушатъ внимателно разказътъ на учителятъ върху събитието и. Отъ друга стрѣна тя като ги заглѣжда съ изобразенитъ си предмети *възбужда вниманието имъ*, къмъ разказътъ не само по-екивно, нѣ и активно.

По нататъкъ разказътъ захваща се посилно и посилно да имъ прави впечатление; то захваща да си прави по ясни представления, и такива представления са силно врѣзватъ въ *памятта* му, развиватъ и неговото *въображение*, найъ послѣ дѣтцата като предаватъ съ думи виденото на картинкитъ тѣ упражняватъ говорнийтъ языкъ, *словесната способностъ*.

Отъ казаното до тукъ се разбра вече, че ползата на картинкитъ при преподаването Зак. Божий въ училището е несъчисления.

За удовлетворение на тѣзи нужда въ насъ има само едно издание священно исторически картини; тѣ сѣ картинкитъ на Шрейбера ¹⁾.

За да принесатъ священното историческитъ картини тѣзи съществена полза като *нагледно пособие*, не стига само да показваше картинка прѣдъ ученикътъ макаръ, че ще му обясняваше каквото е на нѣя изобразено; учителятъ трѣба да употреби тѣзи приеми, каквито въобще се употребяватъ при нагледното преподаване на всякой предметъ по картинки.

1) Отъ сичко найъ напредъ, учителятъ поисква отъ ученицитъ *сами да разкажатъ*, каквото виждатъ на нѣя. Тѣ трѣба да на-

¹⁾ Издание на Хр. Г. Дановъ 60 картинки, по 30 отъ Вѣтхия и Новия Завѣтъ струватъ 12 лева.

кажатъ лицата, положението имъ, дѣйствиата имъ, мѣстото дѣто става събитието; да направятъ сами своитъ умо-заключения, до колкото могатъ т. е. да прочетятъ изображеното на картинкитъ. Въ това време учителътъ ги ръководи съ въпроси, като ту на единъ, ту на други предмѣтъ, щомъ види че ученикътъ самъ се поосвѣща. Тукъ учителътъ нема да изисква отъ ученицитъ непременно такъвъ отговоръ; имената на лицата се недириятъ тукъ. Питанието и опитванието учителътъ трѣба да задава тъй, щото ученикътъ да може отъ послѣ самъ да предаде събитието въ свързанъ разказъ.

2) Следъ това дохожда свързаното описание отъ ученикътъ. Тукъ учителътъ помага само съ посочването си на събитието по рѣдъ, както трѣба да излезе последователното описание.

Наистина, това отъ началото върви бавно, нѣ учителътъ не трѣба да го безпокои; той търпеливо и спокойно трѣба да продължава напредъ и колкото по натакъкъ се отива, толкова по самостоятелно става ученикътъ.

3) Като се отмахне картинката отъ предъ дѣтцата, чакъ тогава учителътъ имъ разказва и нейното съдържание.

Разказътъ трѣба да бѣде подобно извлеченъ изъ св. История, да бѣде краткъ (10-15 минути) и да бѣде ясенъ. Ако събитието е дълго, то по добръ е да се прѣподаде на части, на нѣкогко пѣти отъ колкото да се твари паметта на дѣтцата.

Нѣ и съвсѣмъ краткъ да не бѣде щото да прилича на конспектъ! той трѣба да съдържа по главнитъ мисли.

Тамъ дѣто съ събитието става разговоръ между нѣколко лица, този разговоръ да се предава тъй като че и съга излиза изъ устата на сжщитъ лица. Това ще се иска и при повторението отъ ученикътъ.

Никога не трѣба учителътъ да прекъсва разказътъ си, за да прави нѣкой обяснения. По добръ е, ако тѣзи обяснения сж необходими, да ставатъ предъ или следъ разказътъ, отъ колкото да се отклонява ученикътъ отъ предмѣтътъ. Думитъ въ разказътъ трѣба да са разбрани за дѣтцата; най добръ е да са води на говоримыйтъ языкъ.

За да иматъ ученицитъ поясни пред-

ставления за мѣстата дѣто се е случило събитието, трѣба да имъ ги показваме на картата ¹⁾ и то ако имъ е разказано за нейното значение.

4) Подиръ разказътъ на цѣлото събитие или на нѣкоя негова частъ, ученицитъ трѣба да го повторятъ въ кратки (нѣ пълни) отговори, на задаваеми отъ учителътъ въпроси (катехитическа). Цѣльта на повторението е да усвоятъ дѣтцата подобръ преподаденото събание и да се увѣри учителътъ въ вѣрното му усвояване. Тукъ учителътъ подпирва ученицитъ: какъ е името на това или онова лице? Въ какво мѣсто са е случило събитието и др. Тука той изважда и обяснява съ кратки думи нѣкой истини и Богопочитания на вѣрата или пъкъ открива нѣкоя молитва, която има какъва годъ свръска съ разказаното събития.

5) Когато вече цѣлото съдържание на гореказаното събитие е вече наредено, учителътъ покарва единъ отъ по силнитъ, е послѣ и отъ по слабитъ ученици да го повтори, следователно и свързано безъ питаня. Послѣ исправятъ се погрѣшкитъ и допълня са испустнатото.

Картинката, тамъ дѣто е възможно трѣба да си остане въ стаята предъ ученицитъ, чакъ до слѣдующийтъ урокъ, ни една картинка отъ неученитъ не трѣба да има предъ ученицитъ, когато земе да се преподава събитието не го интересува.

Въ погорнитъ отдѣления ученицитъ молятъ следъ пълното усвояване на събитието по картинката, да го прочитатъ и въ книги, нѣ не да го учатъ буквално наизустъ; това ще имъ помогна по здраво да запомнятъ и по правилно да се изражаватъ върху него. (Слѣдва)

ПРИГОТОВИТЕЛНО УЧЕНИЕ КЪМЪ БЪЛГАРСКИЯ ЯЗИКЪ.

Мнозина отъ първоначалнитъ ни учители свършивни и несвършивни педагогически училища щомъ влѣзътъ въ училището, при което ся намиратъ, като се видятъ обкръжени отъ голѣмото число дѣтца, тѣ се слисватъ и незнайтъ отъ дѣ най напредъ да захва-

¹⁾ Карта Палестина, издание Хр. Г. Дановъ 8 лева.

си, вика вътрешния си святъ, претегля силите си, способностите си, наклонностите си, надяждатъ и желанията си; чрезъ нея, то се сближава съ външния святъ, запознава се съ него и изнамира средства, за да развива способностите си и да уголеми мислите си. Тя запознава дѣтето съ животътъ на другарите му, които играятъ съ него, и го прави да се привързва къмъ тяхъ, да живѣе съ тяхъ еднакъвъ животъ и да дѣли техните радости и горчивини.“

Такива значения има играчката за дѣтето. Тя не само му докарва удоволствие и услада, но йоще го прави опитно и му дава знания; развива го тѣлесно и душевно, раенала въ него самодѣятелностъ и го запознава съ длъжностите му къмъ другите хора.

Играчката съ дѣтцата е отъ голѣма важностъ и за самите родители; Защото, отъ сичко най-добре, съ нея се познава дѣтето; то въ нея изказва на пълно своятъ вътрешенъ святъ. Йоще по важно за родителите е и това, че тѣ като играятъ съ дѣтенцето си, последните повече се сближаватъ съ него. Ето защо не трѣба родителите да оставятъ играта на произволна случайностъ, нѣ да гледатъ на нея като на нѣщо сериозно и важно.

Да се избере играчка за малко дѣтенце, май не е твърдѣ лесна работа. Този е и въпросътъ, който ще и да разгледаме сега, като покежемъ, като какви условия трѣба да изпълня играчката, също и играта съ нея.

Дѣтинската играчка трѣбва и да работи, т. е. да бѣди такава, щото дѣтенцето непременно да може да прави какво годѣ съ нея; а тя като е такава, то, колкото повече върши нѣщо съ нея, толкова повече му се аресва.

Свѣка игра, трѣба да докарва удоволствие на дѣтцата; трѣбва да я обикнатъ; а само тогава играта дѣйствува ползвно надъ тѣхъ, когато тѣ и се прѣдаватъ отъ се сърдце, както отъ послѣ тѣ ще трѣба да се прѣдаждѣ и на тѣзи работа (занаятцето), отъ които искатъ да добиятъ нѣкоя облага. Свѣка игра, трѣба безъ друго да е спорѣдъ силата на дѣтето. То само тогава ще и се прѣдаде отъ се сърдце и ще я обикне, когато тя не надминува силите

му, когато вижда, че надвива мѣчностите и пр.

(Слѣдва.)

БИБЛИОГРАФИЯ.

Необходимии ръководства за сѣкой единъ първоначаленъ учитель сж:

1) *Всеобща история педагогиката*. Отъ Ю. Пароца. Преводъ Д. П. Ковачъ София 1882 год. цѣна 4 лева.

2) *Педагогика*. Отъ К. Елницкий. Преводъ С. Хр. Ноновъ. Русес цѣна 3 л.

3) *Курсъ на дидактиката*. Отъ К. Елницкий. Преводъ С. Хр. Ноновъ Русес. цѣна 2, 60 стотинки.

4) *Кратки педагогически наставления за какъ трѣба да се преподаватъ уроци въ началните училища*. Д. Т. Душановъ въ Пловдивъ 1882 год. цѣна 1 левъ.

5) *Ръководство отъ нагледно или предметно учение*. Д. Т. Даумновъ. Пловдивъ 1882 год. цѣна 3 лева.

Въ това ръководство учителятъ ще намери примѣрни уроци по „нагледното обучение“, за съ сѣчките отдѣления дѣто се преподава.

6) *Аритметика по начинътъ на Грубе*. Прев. В. Манчовъ Пловдивъ цѣна 3 л.

7) *Книга за смѣтане* отъ Д-ръ Ф. Мочникъ. Прев. Г. Д. Караджовъ. Тѣзи книга състои отъ 4 книжки по дѣна за сѣка отдѣления. За едно съ ръководството имъ струва цѣна 3 и 85 ст.

Смѣтанието въ първоначалното училище, най-добре е да се преподава по двѣтѣ тѣзи аритметики Грубе и Мочникъ тѣй:

Разширението на числата да става по Мочникъ; откриването имъ да става по Грубе; писменните упражнения по Мочникъ, и практическите задачи по Грубе. Смѣтанието излиза много успѣшно.

8) *Ръководство къмъ образци за рисование*. Отъ Л. Лукашъ- Пловдивъ 1882 г. цѣна 50 стот.

КНИЖЕВНО ИЗВѢСТІЕ.

Излязали са отъ печатъ и се намиратъ вече за проданъ.

1) *Кратко ръководство за първоначалните учители*. Методика за преподаване по букварѣтъ по начинътъ на С. Бабровскій. Отъ Н. П. Марнополскій Силистра 1886 г. цѣна 30 ст.

2) *Църковно славянска азбука или първоначално запознавание съ църковно-славянски языкъ*. Спорѣдъ програмата за първоначалните училища изработено отъ първий учителскій съборъ прѣвъ 1786 год. (съ ръководство за преподавание). Силистра цѣна 30 ст.

натъ работата си. Тъ ту захващатъ едно, ту друго и догдѣто хванатъ едно направление изгубватъ голѣма частъ отъ времето. За да предопредимъ неопитнитъ йоще учители отъ тѣзи загуба на времето, отъ което зависи понататъшното обучение и има твърде важно възпитателно значение, ний излагаме нѣколко, примѣри уроци по приуготовителното учение, по рѣдътъ както трѣба да се водятъ.

Щомъ дѣтцата се съберятъ въ училищната стая, учителятъ ги накарва да насѣдатъ на чиновѣтъ и захваща съ тѣхъ слѣдующий

Разговоръ I.

Драго миѣ, дѣтца като ви виждамъ събрани тукъ. Отъ сега нататкъ вий не сте вече дѣтца, а ще се казвате *ученици*. Какъ ще се казвате? — Ученици — Какъвъ си ти сега, (показва съ прѣсти на едного)? — Ученикъ — Ами ти? — И азъ съмъ ученикъ. — Какви сте синца? — Синца сме ученици — Добръ. Ами сами ли ще са учитѣ тука? (Ако ученикътъ говори съ клюмание на глава или цѣкание, то учителятъ ще му каже какъ трѣба да отговори). Ами кой ще ви учи? — Ти. — тѣй. Защото азъ ще Ви уча, затуй азъ ще се казвамъ *учитель*. Вий какъ ще ми казвате — учитель, — Кажи ти какъ ще ми казвашъ? Ами ти? ти? ти? Кажете синца, какъ ще ми казвате? Ще ти казваме учитель. — Ами какъ се казва къщата, въ която сте сега? — Тя се казва *училище*. Кажи ми ти какъ се казва? — Казва се училище. Кой знае отъ васъ защо додохте на училището? Знаешъ ли ти? Слушайте да ви кажа защо сте дошли. Вий сте дошли тука да се учите, да четете и пишете. Кажете защо сте дошли тука? — да четемъ да пишемъ и др. — Стани ти ми повтори: какъвъ съмъ азъ? какъвъ си ти? какъ се казва мѣстото, гдѣто сте дошли да се учите?

Вий до сега сте се учили много нѣща, да слушате майка си, бащаси; да ходите, да приказвате, да ядете и пр. А сега ще се учете да четете да пишете, да смѣтате, да пѣете и др., много хубави нѣща. Само да ма слушате.

Азъ виждамъ, че нѣкои момченца хубаво ми отговарятъ: съ високъ гласъ и полека;

тѣй искамъ да говорите синца. Много обичамъ такива момченца. Я да видимъ ти какъ ще ми отговоришъ? Какво ще се учите въ училището? Кажи и ти! много хубаво, тѣй трѣба да отговаряте. Стига толкова хайде да идеме сега да си поиграеме.

Слѣдъ всѣкой урокъ, който не трѣба да се продължава твърдѣ много, а спорѣдъ други само 20 минути въ началото, учителятъ показва на дѣтцата: какъ да се наръждатъ, да вървятъ и ги испроважда до двора за играение; надзирава ги постоянно и ги съвѣтва да не правятъ нѣщо неприлично.

Разговоръ II.

Учителятъ, като влѣзе въ класа и като смири ученицитъ, казва си името и призимето, като имъ казва да го помнятъ. После провѣрява да ли сичките ученици съ го разбрали, като показва съ прѣстъ ту на едного, ту на другиго.

„Виждате ли дѣца какъ е мжно като не знаая имената ви; когато искамъ да попитамъ нѣкого какъ та викатъ, то трѣба да показвамъ ту на едного, ту на другиго. Какъ да направимъ, щото да мож да викамъ когото си искамъ и да не показвамъ съ прѣстъ.“

Разбира се. че ще има единъ ученикъ който да каже че трѣба да се знае какъ се казва съкой „Истина! Безъ това азъ не мож се и разговаря съ всѣкого отъ васъ.“

Нъ вий сте толкова много, щото азъ немож отведнѣжъ запомни вашитъ имена. За туй казвайте, нарѣдъ, какъ ти е името.

(Въ това врѣме учителятъ записва ученицитѣ въ своята тетрада (каталогъ)). Какъ та викатъ? — Мене ма викатъ Иванъ. — А тебѣ? — Тебѣ? — и т. н. Момиченцата такива ли имена иматъ, както момчетата? Кажете нѣкое да е на момиче;

Тѣй, Видите ли, у момченцата другояче тѣхното име, пакъ момиченцата другояче, нъ както момченцата, тѣй и момиченцата си иматъ свое особено име. Имената ни даватъ намъ тогава, когато ни кръщаватъ и ни са даватъ за честь на нѣкой святия. Нъ има и имена еднакви у нѣколко хора, т. е. нѣколко чловѣка носатъ едно и сжщо име, напр. кого още отъ васъ

викатъ Иванъ? Дигнете си ржката! На, виждате ли, трима сте съ еднакви имена — Иванъ. Какъ да ви разпознавамъ азъ сега? Азъ за по-добъръ ще направя тъй;

Какъ ти е името?

Името на баща ми е Петръ?

Ето че при твоето име ще притуримъ и друго име, името на баща ти и ще ти казваме още и по бащата или, както казвамъ, *презимето*.

По презиме какъ ще са казвашъ? По презиме ще ся казвамъ Иванъ Петковъ. Кого още викатъ Иванъ Петковъ? Нѣма? Ако ли имахме нѣкой, то можѣхми да му туримъ и *прикоръ*, за да се разпознава още по добъръ. Казвайте сега и имената на бащите си и да ги запиша!

Какъ казватъ твой баща? — Стоянъ. А тебъ какъ казваха? — Петръ — ти ще се казвашъ Стояновъ Петръ. Ти какъ ще се викашъ? Ами ти? На? И животните и нѣщата, които сж около ни и тѣ си иматъ имена. Кажете ми името на нѣкое животно! — Конь, крава, куче, овца, коза, свиня, котка, кокошка, пуйка и др. Кажете ми какви нѣща виждате тука? — Стѣни, таванъ, подъ, врата, прозорецъ, соба, образъ, портрета на Княза, дѣски и др.

Учителтъ занисва сичкитѣ ученици въ каталога, както имената имъ, тъй и имената на бащите имъ.

Забѣлѣжка. Освѣнъ този каталогъ, учителтъ трѣба да води и други, по който да приема ученицитѣ; въ него трѣба да бжде набѣлѣзано: името и прѣзимето, мѣсто-рождението, годината, мѣсеца и деня на рождението, името и прѣзимето на бащата и занятието му, а дѣто е възможно и състоянието на бащата. (Слѣдва).

ДѢТИНСКА МЪДРОСТЪ.

СЪОБЩЕНИЕ

ОТЪ

ДѢТИНСКИ ИГРИ И ПОЛЕЗНИ ЗАБАВКИ

ЗА ДѢТЦА ОТЪ СИЧКИТѣ ВЪЗРАСТИ

ОТЪ

И. Я. Гердъ

—*—

Къмъ родителитѣ и възпитателитѣ!

Старовръщенната педагогика, прѣзъ цѣ-

ли периоди, не е обръщала ни най-малко вниманието си, къмъ дѣтинския животъ; първитѣ години отъ животътъ на дѣтето се е оставялъ съвсемъ на случая. Обаче, сегашната педагогика, се сили да дѣйствува надъ дѣтето йоще отъ първитѣ минути на неговото появяване и глѣда да свържи сичкитѣ си леснотии съ законитѣ на неговата природа. На примѣръ: до Фребеловото врѣме, къмъ игрищѣ не само че не е било обрънато никакво внимание, но и до скоро, както и на много мѣста и сега, се глѣда на тѣхъ като на нѣщо безполезно, нѣщо, което не струва никакво сериозно внимание или сериозно, изслѣждане, безъ да се знае, че тѣ сж дълбоко вкрѣпени въ животътъ ни, макаръ и да сж се видоизмѣнили отъ младенчески игри въ отрочески, юношески въ старѣшки, и че играта е една отъ съществениѣ части на нашиятъ животъ.

Макаръ, че въпросътъ за най-полѣзнитѣ дѣтински игри и да е малко разработенъ въ насъ, нѣ този въпросъ е отъ голѣма важностъ, защото направлението и понататѣшното развитие на човѣческитѣ способности и характеръ, зависи ся отъ влиянията, подъ които дѣтето е било подхвърлено въ по-ранното врѣме на животътъ си.

Доказано е, че човѣкъ въ различнитѣ степени на жизненното си развитие, достига и въ различни отношения къмъ игритѣ; наприм. съвсѣмъ друго значение има играта за малкото дѣте отъ колкото за насъ. За него, играта е всичко: и учение, и растуха, и работата, и забавление — даже трудъ и почивка; — играта е най-сериозното занимаване на дѣтето. Тя (играта) е единъ трудъ спорѣдъ неговитѣ сили и, дѣтето въ играта показва първитѣ си самостоятели, както телесни, тъй и душевни проявления.

Будното дѣте до толкова се прѣдава на свойтѣ игри, щото играе съ извънредно прехла свание. Слѣдователно, родителска длѣжностъ е, щото да подържатъ природното желание на дѣтелността въ дѣтцата си, като й даватъ хранж и направляватъ игритѣ имъ на нататѣкъ, отъ дѣто би докарали по-голѣма полза.

Фребель, казва: „Игрятъ, — това оглѣдало на дѣтинския животъ, е твърдѣ важна за дѣтето; презъ нея то познава себѣ